

ЗМІСТ СУДОВОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ: ГЕРМЕНЕВТИЧНИЙ ВИМІР

Як відомо, епіцентром усього спектра юридичної діяльності виступає правосуддя, яке є найвищою формою правового контролю в суспільстві [15, с. 148]. З цього приводу колишній Голова Верховного Суду України Маляренко В.Т. влучно зазначає, що «У

світі суд та його приміщення сприймаються як храм божий, оскільки саме там приймаються рішення, не підвладні жодній іншій владі» [12, с. 7]. У зв'язку з цим він відзначає, що «Західний «успішний» світ давно збагнув, що основою держави, її фундаментом є правосуддя ... І тому в демократичних суспільствах правосуддю приділяють особливу увагу» [13, с. 4]. З іншого боку, як правильно зазначає учень відомого російського професора Вопленка М.М. – Гаврілов А.Д., «офіційне тлумачення виступає основною формою життя правозастосовчого тлумачення. Це впливає з юридичної природи правозастосовчої діяльності і зумовлено завданням, яке стоїть перед ним: владного індивідуального регулювання суспільних відносин шляхом розгляду і розв'язання конкретних юридичних справ і видання актів застосування права» [5, с. 13]. Разом з тим, на сьогодні у вітчизняній філософії права зміст судової інтерпретації залишається недослідженим, і це, незважаючи на велику актуальність цього питання для реформування судової системи в Україні. На даний момент лише окремі проблемні питання правосуддя та праворозуміння, як філософських категорій, отримали дослідження в працях таких українських учених: Бабкін В.Д., Бандура О.О., Братасюк М.Г., Горбатенко В.П., Жоль К.К., Козловський А.А., Козюбра М.І., Костенко О.М., Костицький М.В., Максимов С.І., Мережко А.А., Оніщенко Н.М., Пазенок В.С., Рабінович П.М., Рижко В.А., Савчук Н., Селіванов В.М., Сливка С.С., Цюрупа М.В., Чміль Б.Ф. Шевченко Я.М., Шкода В.В. Зважаючи на викладене, у даній статті спробуємо розглянемо головну суть судової діяльності.

Отже, суд здійснює найбільш значиму за наслідками юридичну інтерпретацію. Його діяльність є епіцентром вияву та уособлення усієї

державно-правової політики. Саме в суді вирішуються конфлікти конкретної правової інтерпретації. Через це дослідник Дроздов Г. зауважує, що, «За своєю правовою сутністю судова функція – це не тільки застосування норм, створених законодавцем, але разом з тим їх конкретизація й індивідуалізація» [8, с. 70]. Причому, на його вмотивоване переконання, «Судова функція, яка полягає в застосуванні права до конкретних випадків дійсного життя, належить усім судам, незалежно від їх місця в судовій системі» [8, с. 70]. При цьому, особливо важливим моментом, – як слушно вказує американський науковець Пост Р., – є те, що «Оскільки судді повинні бути здатними обґрунтувати свої рішення, вони повинні бути також здатними обґрунтувати і засоби інтерпретації, які вони застосовують під час прийняття цих рішень, особливо якщо їх вибір впливає на кінцевий результат» [26, с. 14–15].

Вищенаведені міркування наводять нас на думку про герменевтичну природу процесу судової інтерпретації, саме тому в межах запропонованої статі на засадах «універсального гуманітарного методу» буде проаналізовано загальні основи зумовленості судової практики юридичної інтерпретації в якості моделі замкнутої системи. Це завдання вимагає необхідності виявлення структури, взаємозв'язків і закономірностей процесу здійснення правосуддя, тобто ставить перед нами потребу визначення засобів функціонування даного механізму.

Для ефективного досягнення поставленої мети, передовсім, визначимо глибинне призначення судової інтерпретації та детерміновану первинною іманентністю її сутнісну конструкцію; розглянемо роль судді у правосудді як цілісному юридичному інтерпретативному процесі. У цьому контексті варто нагадати, що у вітчизняній науці проблеми юридичної герменевтики розроблялися, зокрема, такими науковцями, як Марченко О., Острога С., Павленко Ж., Титов В. Мережко А.А. Рабінович П., Савчук Н., однак, дослідження цих авторів проводились у межах теорії держави та права і носили, як правило, безсистемний характер.

На нашу думку, чи не найближче до розкриття розглядуваного у статті питання підійшов сучасний дослідник з юридичної герменевтики Голова Верховного Суду Ізраїлю Барак А. На переконання цього видатного теоретика та практика,